

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:		Pretulu insertiuniloru:		Correspondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „			
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ . . .	3 „ 50 „			

Despre preotii capelani.

Statutul organicu alu bisericeii ortodoxe romane din Ungari'a si Transilvani'a in dispușetiunile sale speciale face mentiune de asia numitii preoti capelani.

Numirea sèu mai bine titlulu acestoru preoti e strainu in biserica ortodoxa de resaritu, in sa servirea lor s'a constatatu prin pracs'a bisericeii. Ei sunt preotii, ce se ordina respective se alegu ca ajutatori in parochiele cele intinse ori langa preotii parochiali deveniti prin betranetie sèu vre o nenorocire incapabili de servitiulu bisericescu si functiunile pastorale.

Deosebirea intre preotulu capelanu si preotulu de parochia nu stà in vre o trèpta ierarchica ori sacramentala, ea este afacere curatu disciplinara. In privintia ordinii ierarchice si sacramentale ei sunt egali, capelanulu are acelasi daru ca parochulu, pòte servi tóte functiunile sacre conferite prin tain'a preotiei. Cu tóte acestea, deosebirea ce ni-o face statutulu organicu intre capelanu si parochu, asia precum s'a practiatu la noi, este o chestiune de dreptu canonicu, si din acestu punctu de devere merita se o esaminamu.

In §. 7 din statutu se dice: Agendele sinodului parochialu sunt: 1) alegerea parochului, capelanului, diaconului etc. Acèsta dispușetiune in sine luata e justa si consuna intru tóte cu asiediamintele canonice ale bisericeii, pentrucà dupa cuvintele divinului Pavelu adresate lui Timotei, se cade celoru ce li se confere sacerdotiulu se aiba marturia buna dela cei din afora. Acèsta marturia se face prin alegerea ori votulu poporului si sta in legatura cu chirotonirea. Marturi'a din afara, sèu votulu poporului are se constate cà orecare persóna este ea vrednica de a intrà in tagm'a preotiésca sèu nu. Facuta odata marturia despre vrednici'a ori nevrednici'a cutàruiva, ea remane cu valóre si nu se mai pòte repetà fora ca se cademu in óre care contradictiune. Intielegu, daca dupre votulu poporului se confere orecare ordine ierarchica ori sacramentala, precum este diaconatul, presbiteratul si promovatiunea la gradulu de protoiereu sèu protopresbiteru, inse nu

intielegu alegerea sèu votulu poporului acolo, unde nu se confera nici ordine sacramentala nici ierarchica! Éta erórea facuta in aplicarea dispușetiuniloru statutulu organicu, in càtu privesce alegerea preotiloru capelani fore valóre pentru positiunea lor de parochi.

Daca sensulu paragrafulu citatu din stat. org. este pe care lu-dà pracs'a observata in dieces'a Aradului, cà: unii preoti, cum sunt capelani, trebuie se cada sub doue alegeri, atunci ne-am pusu pe unu terenu ostilu institutiuniloru canonice ale bisericeii, care nu permitu in nici o forma hirotoniele absolute, adeca a hirotoni pe cineva fora parochia, éra cumca preotii capelanii sunt fora parochii, acèst'a o dovesce esperinti'a de tóte dilele. Si daca ei au locu unde se functiuneze, acèst'a e de adi pe mane, si nici candu siguru.

„Nime se nu se hirotonésca absolutu, nici presbiteru, nici diaconu, nici altu órecinedin tagm'a preotiésca; dacacelu ce se hirotonesce nu se va numi deosebi pentru biserica vre unei cetati, ori vre unu satu, ori martiriu ori monastiri. Éra in privintia celoru ce se hirotonescu absolutu, santulu sinodu a hotaritu ca o asemine hirotonie se fia fora taria, si nicaierea se nu pòta lucrà spre ocar'a celui ce ii-au hirotonitu.“ (Can. 6. IV.) In comentariulu acestui canonu, Teodoru Balsamon dice: precum se hirotonescu archierei, pentru o eclesia anumita, asia si clericii, fiacare se hirotonesce pentru o biserica speciala si nu absolutu etc. Éra Iosifu Egiptianulu se pronuncia si mai claru: „Nemo ordinationem accipiat, nisi declareturei locus et sedes ubi resideat, nec presbiter, nec diaconus, nec alius ab iis, neque qui istis inferior est; sed *locus ejus declaretur, et in eo constans maneat; et si ab eo translatus fuerit, eidem restitatur* etc. . . .“*)

*) Iosephi Aegyptii Prooemio et paraphrasis arabica in quatuor prior. gen. concii. canones. Pandae. Beveregii t. II. p. 721.

În faci'a unoru dispușetiuni canonice, atâtu de precise. cum va potea ôre se-si justifice autoritatea diecesana, consistoriulu eparchialu, procedur'a sa la instituirea capelanilor? În archidieceșsa si în dieceșsa Caransebesiului, pare-mi-se, capelanii se alegu stabili, cu drepturile de parochi, dupa mórtea parochiloru langa cari au functionatu ca cooperatori sêu ajutatori. Acêșta este o procedura canonica si fôrte corecta, si m'asi bucurá se-o vedu introdusa silanoi. Ea este si justa si umana, precandu a nôștra nu e nici justa nici umana, cáci, abstragandu de la canóne, consistoriulu pregatesce preotiloru capelani si familieloru loru o posițiune nesigura si fôrte precaria în viéti'a sociala. Motivele nu se potu deduce din statutulu organicu. E dreptu, statutulu dispune espresu alegerile de capelani, inșsa nu ca unu gradu ad parnasum, sêu condițiune pentru titlulu de parochu, ci ca o recerintia la conferirea sacerdotiului, încátu adeca, nime se nu se hirotonéșca absolutu sêu fora parochia, precum acêșta se preinde si la alegerile de parochi, cari si-au numirea dela parochia (limita, hotaru) adeca hotarulu în care preotulu are dreptu de-a seversí funcțiunile sacre si pastorale.

Alegerile nu conferescu ordine sêu titule: aceste se conferescu prin chirotonia sêu chirotesia, în timpu ce alegerile remanu nisce acte indiferente.

Provisoriatululu alegeriloru de preoti capelani se esplica din consideratiuni secundarie si motive false. Anume, se dice: posturile de capelani fiindu mai slabu dotate ca celea de parochi, individii cu calificatiune de ajunsanu competiescu pentru ele, éra cei cu calificatiune slaba nu merita parochiale cu dotatiune buna, ergo: se nu alegemu preotii capelani cu dreptulu de parochi, ci pentru dobandirea acestuia se-ii supunemu la noua alegere. Acuma întrebu: ôre biseric'a sta în servitiulu preotiloru, ori preotii stau în servitiulu bisericeii? Eu tienu că ratiunamentulu din urma are valóre logica; si daca stá acêșta, pentru ce punemu noi dificultati peste dificultati persónelor consacrate odata în servitiulu bisericeii, si le impedecamu în funcțiunile loru pe nisce consideratiuni arbitrare candu scimu bine, că prin acêșta si biseric'a inșa sufere? Ôre nu este sacrificiu destulu dela preotulu capelanu, că elu se resolve a servi bisericeii pentru o remuneratiune, în proportia cu dotatiunea parochiloru prea slaba, cam de jumetate, sêu a treia parte din venitele parochiale? Si în urma cu ce recompensamu noi pre acesti nenorociti preoti? Cu eventualitatea d'a remané sub ceriulu liberu, lipșiti de ori ce midiloce de traiu. Acêșta, biseric'a nu o voiesce. Ea e cea mai suprema institutiune umanitara, prin urmare nu póte acceptá nisce dispușetiuni, ce ar duce la neumanitate.

Ori se se stérge institutiunea capelaniloru, ori se se repuna pe bazele canonice, în spiritulu în care ea se practica la noi, nu mai póte remané! Noi vomu ca fiacarele se se bucuru de beneficiile bisericeii

dupa meritu. Togmai pentru acêșta dorimu ca posițiunea capelaniloru în biserica se se definieze, conformu justitiei si ecuitatii.

Motivulu că pentru dotatiunea nesuficienta, în parochiele de frunte inșa se alegu preoti capelani de mai slaba calificatiune, cade de sine in data ce consistoriulu va enunціá că alegerea de capelanu are se se se faca permanenta, cu îndreptatirea alesului la titlulu de parochu, în cutare eventualitate sêu vacantia, si daca consistoriulu va pune pentru alegandu-lu capelanu condițiunile ce se receru dela unu preotu pentru parochia de frunte ori de midilocu în privinti'a veniteloru, dupa cum adeca va fi parochi'a respectiva. Prin acêșta am satisface si justiti'a si ecuitatea, ér procedur'a nôștra referitóre la instituirea capelaniloru o-am aduce în consonantia deplina cu canónele bisericeii.

Aceste sunt privirile nostre desvoltate pe temeulu dreptului canonicu relativu de pusețiunea capelaniloru în biserica. Vom ascultá bucurosu si alte pareri, ce ni se vor impartasí.

Din teologi'a St. Iustinu martirulu.

III.

Midilócele darului.

Persecutiunile îndreptate asupra creștiniloru în cei de antaiu seculi ai creștinismului au silitu pre credintiosi ca adunarile sale menite pentru servitiulu divinu se le subtraga dela ochii lumii, si astfeliu cultulu loru se-lu tienu sub velu. Si mai multu s'au vediatu necesitati la acêșta atunci, candu paganii au persecuatu totu ce éra creștinescu cu calumnia si disprețiu. Aducandu-si deci creștinii aminte de cuvintele: că cele sante nu sunt de a se aruncá caniloru, nici margaritariulu porciloru (Math. 7. 6.) si luandu-si de modelu activitatea Domnului, care adesea a vorbitu poporului în parabole, pre cari numai apostoliloru le-a esplicatu, s'au simțitu indemnati cu deosebire a tiené ascunsu misteriuulu celu mai mare alu cultului divin, sant'a eucharistia, cu atâtu mai virtosu cu câtu bine cunosceau că acêșta taina pentru celu necredintiosu nunumai remane neintieléșsa si ne cuprinsa, dar' abusanu-se de dens'a póte dá anșe la batjocuri blastemice. Noi scimu din scrierile apologetiloru că imputarile facute creștiniloru că tienu ospetie tyetistice, cari la pagani erau fôrte latite, si-au luat originea din faimele false asupra eucharistiei.

Acêșta datina este cunoscuta sub numele de: „disciplina arcana.“ Inceputulu ei nu se póte dá cu siguritate; în totu casulu este de unu datu fôrte vechiu, Tertulianu imputa marcionitiloru că nu o tienu. Din scrierea lui Origenu contra Celsu I. 7. se póte vedé că dejá éra esistandu pre timpulu lui Celsu deorace acêșta imputa creștiniloru că tienu ascunșe ceremoniele cultului loru. Santulu Vasiliu o reduce togmai la timpulu apostoliloru. Biseric'a a observatu-o chiaru facia de catechumeni pre bas'a cuvintulu apostolicu I. Cor. 3. 2. nutrindu-i mai antaiu cu lapte, si numai pucinu înainte de botezu facundu-i cunoscuti cu tóte secretele credintiei. — Ce priveșce originea acesteii discipline, cei ce sustienu că ar' fi de unu datu mai tardiu se provóca cu deosebire la S. Iustinu, care în apologi'a sa prima o tractéșza cu deosebitu interesu, indicandu totodată ceremoniele dela sant'a eucharistia.

Dintre taine aflamu tractate la densulu ca mai la toți parinti bisericeii din cei de antaiu trei seclii, numai bote-

zulu si eucharistia séu cuminecatur'a. Acést'a din urma este incopeiata cu form'a liturgica din acele timpuri. — Precum acuma, asia si atunci botezulu a premersu tuturoru misterieloru, fiindu pórt'a crestinismului. Se vedemu in scurtu ce invetia Santulu Iustinu despre botezu.

Cele ce le aflamu la santulu Iustinu despre botezu, sunt observári de mare insemnatate. Ele ne punu in positi'a de a cunosce atátu administrarea acestui misteriu in in acelu timpu, câtu ceremonialulu sub care s'a administratu. Din tóte se vede că botezulu s'a administratu celoru crescuti, — catechumenilor; — de prunci inca nu este vorb'a. Elu dice: Este convingere generale că fora de botezu nimenea se póte mantuí. Deci ori si cine care crede si si-a castigatu convingerea, că cele ce le spunemu noi si invetiamu, sunt adeverate si promite că va vietuít conformu acelor'a, este obligatu mai antaiu in ajunu si rugatiune a rugá pre Ddieu pentru iertarea peccatorulu; credintiosii inca ajuna si se róga impreuna cu elu. Dupa acestea este condusu acolo, unde este apa, si spalandu-se se renasce in acelu modu dupa cum ne-am renascutu si noi. Acést'a spalare se intempla in numele Tatalui si Domnului Tutororu, alu mantuitorului nostru Iisusu Christosu si a Spiritului santu. Acestea se facu dupa cuvintulu Domnului: De nu se va renasce cineva din apa si din duche, nu va intrá in imperati'a ceriului. Se chiama acést'a spalare „luminare“, deorace luminéza mintea acelor'a cari o primescu ca se cuprinda adeverurile salutei (Apol. I. c. 61.) Dupa acést'a, continua St. Iustinu, neofitul este condusu acolo unde sunt fratii adunati, si impreuna toti facemu rugaciuni ferbinti atátu pentru noi insine, pentru celu noubotezatu câtu si pentru întreaga omenime. Finindu-se rugatiunea, ne salutamu imprumutatu prin sarutarea pazei. (Apol. 2. pag. 94.) Celu ce prin bai'a botezului a ajunsu a fi fiu alu alegerei si intieptiunei si a dobanditu iertarea peccatorulu trebuie se vietuésca de aci in colo fara peccatu. (dial. c. 44.)

Cu administrarea botezului si introducerea celui nou botezatu in ceata credintiosiloru stá in nemidilocita legatura cuminecatur'a séu eucharisti'a. Espunerile St. Iustinu asupra acestui misteriu suntu fórt'e vaste. Noi ne vomu marginí la cele urmatore: Dupa ce s'au finitu rugatiunile dice St. Iustinu, se aduce inaintestatoriului pane si unu pocalu cu vinu amestecat cu apa. Acela luandu-le multiemesce lui Ddieu si Tatalu Dnului nostru Iisusu Christosu. Poporulu raspunde: amin, ér diaconii impartu darurile binecuvintate între cei presanti. — Acést'a mancare se numesce la noi eucharistia (Kè è trofe avte kaleitai par' emin evcharistia) — La acést'a numai acelu póte luá parte care crede cele ce le invetiamu noi, care este renascutu in bai'a botezului spre iertarea peccatorulu, si duce o vieția conforma porunciloru lui Christosu.

Acestea nu sunt pentru noi o mancare séu o beutnra de rendu, că precum Christosu pentru noi a luat si purtatu trupu si sange, asia suntemu instruati că acea mancare, care este binecuvintata chiar cu cuvintele ce-si tragu originea dela densulu, si prefacuta devine nutrementulu nostru, este adeveratulu trupu si sange a lui Iisusu Christosu — Ddieu omulu. Apostoliu in memoriale concepute de densii, numite evangeliu, ni-au predatu, că astfeliu le-a incredintiatu Iisusu candu luandu pane multiemindu si binecuvintandu a disu: acést'a se faceti intru pomenirea mea: acest'a este trupulu meu. Asemenea luandu pacharulu: acest'a este sangele meu. (. . . . Oí gar apóstoloi entoís genoménois yp' avtôn apomnemonevmasin, a kaleitai evangélia utos parédokan entetalthai autois ton Iesun: labonta artou, evcharistiasanta eipen: Tútó poieite eisten anamnesin mu. Tutesti to sóma mu etc. Apol. 66). — Aceste cuvinte sunt cu multu mai chiare de câtu se le póta dá cineva o insemnatate numai tipica. Iustinu pune cu deosebire tonulu pre presenti'a reale a trupului si sangelui Dom-

nului. — Si totusi s'au aflatu theologi mai noi, cu deosebire protestanti, cari au cautatu in aceste cuvinte a lui Iustinu argumente pentru parerea sinistra a lui Calvinu despre eucharistia. (Baur. Dogmengeschichte pag. 135. Semich Iustin II. 439.)

Nu mai pucinu chiaru se exprima Iustinu asupra eucharistiei ca sacrificiu candu dice: Panea de jertfa (profora) din farin'a de gráu, ordinata (in legea vechia) pentru cei leprosi a fostu prototipulu panei dela eucharistia, pre carea o aducemu intru amintirea patimei, pre carea a suferitu-o Domnulu spre curatirea ómeniloru de peccatu; totodata multiemindu lui Ddieu, căci a creatu lumea cu totu ce se afla in dens'a pentru omu; căci ne-a mantuitu de peccatu sub care jemeamu, căci prin acelu care de buna voia s'a supusu patimei, ne-a scosu de-sub domni'a tiranului. Inca prin gur'a profetului Melachia a disu Ddieu, că nu-i placu jertfele din legea vechia. Despre jertfa pre carea i o aducemu noi gintile in totu loculu, adeca panea si vinulu la eucharistia, a profetitu inca atunci adaugandu, că numele lui va fi gloriificatu de noi, ér de voi profanatu. (. . . . perí de tón en panti tópo yf' emón tón ethnôn prosferoménon autô thysiôn, tutésti tu artu tês evcharistias kè tû poteriú omoios tês evharistias prolégu tóte eipon kè to onoma avtû doxazein emâs, ymas de bebetûn. (Dial. c. 41.) — Si aci s'a facutu incercarea de a reduce aceste cuvinte numai la acea imprejurare că panea se aduce din partea credintiosiloru séu a comunitatei. (Neander Gesch. der christl. Relig. I. II. pag. 585.) Inse atunci cum ar fi privitu Iustinu in jertfa legei vechie prototipulu celei din legea noua? Iustinu a explicatu in apologiile sale fórt'e chiaru ce intielege sub panea dela eucharistia. Este adeca trupulu si sangele lui Christosu, care se ofera prin manile preotului ce indeplinesce consacrarea spre amintirea patimei si a mortiei Domnului, astfeliu câtu toti cei de facia potu impreună cu acést'a jertfa, jertfa persoanei loru proprie. Numai asia putemu pricepe cum este eucharisti'a jertfa spre amintirea patimei si a mortiei lui Iisusu; altcum nu am pricepe nici aceea că cum póte Iustinu sustiené doctrin'a despre presenti'a reale a lui Christosu celui ce se jertfescu in eucharistia sub aceste forme intru semnu mortiei sale. — Jertfe curatu jidovesci nu primesce Ddieu din man'a crestiniloru, căci „toti căti jertfescu in numele fiului seu asia dupa cum a prescriu Iisusu, . . . aceia i sunt bineplacuti; jertfele vóstre (jidovi) si a le preotiloru vostri le reiépta. (Dial. 111.) . . . Credintiosii au numai impreuna a jertfi cu preotulu care seviriesce consacrarea si cu jertfa lui Christosu impreuna jertfa subjectiva a întregei comunităti. — Acestea tóte se potu cunosce si din modulu cum se seviriesce sant'a eucharistia. Si cu acestea purcedemu a espune cultulu din biseric'a vechia dupa cum 'lu aflamu la Iustinu, si care pre langa insemnatatea sacramentale mai pórt'a pre fruntea sa unu caracteru liturgico-archeologicu.

In apologia mare c. 67. dice St. Iustinu: Duminec'a (te tu eliu eméra) se aduna toti credintiosii, dela cetati ori dela tiera la unu locu. Aci se cetesce din evangeliile apostoliloru ori din scrierile profetiloru atátu, pre câtu timpu este disponibilu. Dupa ce cetetiulu a incetat, aintestatoriulu (proestos) tiene unu discursu, in care îndemna ca toti se vietuésca amesuratu celoru audíte. Apoi seculandu-ne, ne rugamu toti impreuna. Finindu-se rugatiunea se aduce pane, vinu si apa; celu mai mare intonéza cu glasu inaltu o rugatiune si seviriesce consacrarea, ér poporulu raspunde cu o voce: aminu. Apoi se dá fiacarui din cele santite spre gustare, ér celoru absenti se tramite prin diaconi. Cei avuti dau fiacare câtu voiesce. Darurile lor se punu la dispositi'a celui mai mare, ca acest'a impartindu-le se ajute pre veduve, orfani, bolnavi, captivi, pre persoanele nefericite si ruinate, pre caletori etc. cu unu cuventu proestosulu este insarcinatu a purtá dupa putintia grij'a de toti lipsitii. —

Aceste adunari, dice Stulu Iustinu pentru aceea se facu Duminec'a, căci acésta di este prim'a di a crearei, este diu'a in carea Iisusu Christosu a inviatu din morti, in carea s'a aretatu invetiaceiloru lui, si i-a invetiatu totu adevverulu. — Dreptu ce in aceste adunari se intoneza imnuri si alte cantari de lauda si multiemita.⁴

Astfelu este invederatu că partile esentiale a liturgiei ajungu pana in timpul apostolicu. Si la acestea mai putemu adauge că sarutarea fratiésca ca actu alu salutarei intre crestini, inca pre atunci erá in usu chiaru la inceputulu cultulu Ddiescu. — Despre tóte acestea St. Iustinu s'a esprimatú fórte chiaru si ne-a pusu in positia a cunosce pracs'a bisericeii din acele timpuri. (Apol. I. 65.) Si asia pre fruntea santulu Iustinu mai lúcesce si stéu'a unui isvoru pentru archeologi'a bisericeésca.

Iustinu.

Romanii din Turcia.

II.

Romanii peste totu.

Tóta poporatiunea romana se urca la cifr'a aprosimativa de 15.000,000, adeca cincisprediece milióne, acést'a noi o vom probá din isvóre autentice, din carti scrise de autori celebri si vrednici de tóta credinti'a.

Sunt multi barbati fórte devotati studiulu etnograficu, si carora le-a placutu se scrie si despre poporulu romanu; si facendu pe cei malitiosi si de rea credintia, cari, cum sunt cei dela press'a magiara, gréca si unii nemti, cum este Sultzer si altii, cari candu li se dá ocaziune se atinga ceva despre romani, nu potu in chipu onestu se se esprime, decâtu numai batjocorindu si injurandu, aratandu prin acést'a cresterea cea prósta si mojiécésca. — Ceialalti, dicu le-au placutu, si ceea ce au scrisu pentru romani, au scrisu binisioru, dar nu destulu, nu totu câtu este cunoscutu, si acést'a nu din rea credintia, ci mai vertosu din nesciintia si din rele informatiuni, fora a fi incredintiati de adevveru, prin esperintia. Acestia sunt:

1. Dlu Cesar Boliac, carele in „Trompet'a Carpatiloru“ din ⁵/₁₇. si ¹²/₂₄. Augustu 1873. Nr. 1078 si 1079 dice: că romanii sunt:

1) In Romania libera,	5.000,000
2) In Austria	4.000,000
3) In Turcia	3.000,000
	<hr/>
	Sum'a 12.000,000

Pana aci esactu si fórte bine, dar' d-lui omise o multime de romani din alte tieri, căci nu pomenesce nimicu de romanii din

a) Russia (Basarabia rusa, Herson si Harcov)	1.500,000
b) Vlachi din Serbia unde sunt peste	600,000
c) Romanii din Greci'a libera si insulele Egee	800,000
d) Valonii din Belgia 100,000, Valachii Reto-Romani si Ladinii din Elvetia 150,000, cari mai facu	250,000
	<hr/>
	Sum'a 3.150,000
care adaugata la cea de sus	12.000,000
	<hr/>
	ar face peste totu 15.150,000

2. Nu primescu nici ce dice Dlu Marsilliac, carele in statistic'a pusa in jurnalulu seu de Bucuresci din 31 Augustu 1871. arata poporatiunea romana in urmatoriulu chipu:

a) In Romania libera	5.000,600
b) In Austria	3.068,216
c) In Turcia	1.500,000

d) In Russia	1.000,000
e) Risipita prin alte parti (dar nu spune pe unde)	200,000
	<hr/>
	Sum'a 10.768,816

3. Nu afirmu ceea ce dice jurnalulu „La Republique Française“ căci scrietoriulu articolulu „Revue des sciences hystoriques“, in nr. din 3 Octobre 1874. in paragr. LXXXV. intitulatu „Les Roumains leur origine, leur langue, leur repartition ethnographique“ in art. VI. clasifica pe toti romanii in modulu urmatoriu:

a) In Romania libera	4.300,000
b) In Besarabia rusa	600,000
c) In Transilvania	1.380,000
d) In Bucovina.	235,000
e) In Ungaria	1.460,000
f) In Serbia	260,000
g) In Dobrogia si Bulgaria	150,000
h) In Macedonia, Tesalia, Epiru, Tracia si Albania	500,000
	<hr/>
	Suma 8.885,000

Acestu articlu mai mentionéza si de romanii numiti Valoni in Belgia, si de Reto-Romanii si Ladinii din Elvetia, a caroru principalu cantonu este Grisons (Graubünden) cu cetatile Slantz, Tussis si Coire, si că acestu cantonu este locuitu numai de romani, numiti Valachi, dintre cari, negutiatorii elvetieni sunt cei mai avuti si mai de frunte.

Acesti romani séu Valachi si-au scóle in tóte comunele, si literatur'a loru, cartile tóte scrise in limb'a romana, au 5 gimnasie mici, doue colegie si o academia in limb'a romana. Asemenea sunt romani si in Tirolu intrunu cantonu intregu. Articolulu citatu nu ne spune si numerulu poporatiunei romane de acolo, dar din alte isvóre ne-am incredintiatu, că acestia sunt in numeru de 250,000 (Vedi „Romanulu“ de joi 27 Septembre 1873). Fetele romaniloru de aici invetia la scóla carte, multe trecu cursurile gimnasiali, liceale si academice, decidiendu-se mai alesu la studiulu de medicina, asia in câtu la cursulu de medicina si chirurgie in toti anii sunt 40—50 romane si totu atâtea ruse. Pe acestea le-a confundatu diariulu nostru „Romanulu“ din 1873, candu a cititu că in academia la cursulu de medicina invetia multe fete ruse si romane, socotindu acestu diariu că fetele romane sunt din romane dela Dunare, pe candu ele erau romane din Elvetia. Dar „Republique francaise“ nu vorbesce nici de romanii din Grecia libera, si din insulele Egee, pe candu este bine sciutu, că acolo poporatiunea este romana.

Moralitatea tieraniloru romani.

I.

(C.) Trecura dejá la 30 de ani, de candu scapà si tieranulu romanu din catusiele cele omoritorie, si respirandu aeru de alu libertatii porni pre calea cea fericitória a culturei, carea singura conduce la tient'a destinata genului umanu. Intervalulu acést'a — in sine scurtu, nu trebuie desconsideratu in vétia unui poporu, deci si noi trebuie se tiemenu contu de densulu si se esaminàmu, daca preste totu luandu amu facutu progresse ori amu datu índeratu.

Pana la anulu mantuirei, legile cele draconice ale lui Verbóczy opriau pre romanu dela ori ce intreprindere, care l'ar fi potutu aventá la una stare démna de omu. Abstragundu dela sórtea cea fora parechia in lume a plebei misere, insani inteligenti'a, adeca preotimea romanésca, santinel'a moralitatiei crestine, trebuia se suferé loviturile cele crancene ale tiraniei; preotimea romanésca, intre alte multe plage, trebuia se nutrésca si se crésca sub grigi'a sa

capăii domnilor pamenteni; nici o mirare dar, dacă literatură bisericească se afla intraceasi stare, ca și ceilalți rami ai științelor. Cu toate acestea preotimea eră conșcia de chiamarea sa; în casa domnului propoveduia poporului cuvântul adevărului și-lu întăria în credință și moralitate, dar totu odata nu permitea dusmanilor se verse venin și în sufletul românesc, în limbă și națională.

Suinduse pre tronul Habsburgilor augustul domnitoru plapându de dăle, dar caruntu de sfatul Franciscu Iosifu antaiulu, începă a se însenina și ceriulu poporului romanu, și intrunu timpu scurtu, abia de 15 ani, plebea cea misera legata mai înainte de glia numeră multime de avantajie în toti rami vietii publice, cu deosebire inse pusetiunea morală a poporului o vedeai aventându se cu arepi de vulturu. Prin satele cele destramate începă romanulu se introducea ordine cetățienescă; bisericile, care mai înainte abia le cunosceai și de pre sunetulu clopotieleloru, se renouă și se înfrumetșeară intrunu modu corespunditoriu cultulu divin, se u edificara de nou, dar astu-feliu în cătu si edificiuulu celu frumosu impunea credinciosiloru se grabesca și se înalte laude lui Ddieu. — Pre unde nu s'au mai pomenitu școle, acolo vedeai omulu cu inimă palpitanda de bucuria, cumu si-incordau toti din toate partile poterile, ca se aiba în comuna, și apoi mai departe intrunu cercu mai estinsu institute de invetiamentu — școle elementarie de totă categoriă, școle medie și eră pre aici se deschida și școle mai înalte, pentru ca în modulu acest'ă se afle generatiunea fragedă isvora nesecate, din care gustandu se nu mai insetosieze, se nu mai cadia în cursele vrasmasiloru. — Poporulu romanu vedindu-si cu ochii sei progresulu seu, începă a-si desvoltă gustulu spre economiă ratiunala, deveni crutiatoriu și invetiă a nu închiă anulu, fora se pōta manifestu sporiu în urmă usteneleloru sale. Faptele aceste credemu că nu gresimu nice de cătu, dacă le ascriemu poterei morale a poporului, care deveni intradeveru la conșciență de sineși.

Dupa furtune fiorose de regula se mai perondesca pre urmă loru negure, care adeseori insufla spaima, chiar ca și norii cei ghiaciosi de mai înainte. Astu-feliu se pare, că și furtună milenaria, ce a bantuitu pre colonii marelui Traianu, înca nu si-a finitu rolă sa diabolica, de ora-ce dupa cei 15 ani de dăle senine, ceriulu poporului romanu începă a se întunecă din nou. Totu ce semenase mană cea binecuvântata a celor 15 ani și acumu începuse a se desvoltă atât de frumosu, deveni incongiuratu de spini și polomide; poporulu romanu, care mergea cu siguranță catra fericire și se redicara piederă preste piederă. Mai antaiu se scose limbă romanescă din vietă constituțională și cu densă dimpreuna și factorii, cari aveau se vighieze de siguritatea desvoltării poporului. Pucini căti au mai remasu în activitate trebuira se-si innadusesca simțimentele romanesci, se u apoi se se faca unelte orbe dusmaniloru, pentru ca în modulu acest'ă se-si elibereze de ghiarele fomei familiă propria și pre sine insisi. Lovitură acest'ă cumplită a ajunsu se golșca școlele mai înalte și apoi medie de elevi romani. Pre unde erau la anul 1861—62 mii ori sute de elevi romani, acum se afla numai sute, respective dieci.

Abstragemu inse dela impregiurarea acest'ă fatală; manipulară statulu a gramaditu pre spinarea poporului multime de dări, ca și care nu s'au mai pomenitu de candu e lumea. Pre candu în Fanciă spre esemplu poporulu platesce preste totu cam 11 %, eră în Romaniă numai 8 %, pre atunci țieranulu nostru platesce nici mai multu nici mai puțin de cătu 41 %, di patru dieci și un'ă de procente, fora ca se i-se fia redicatu proporționalu și isvoralu de venitu. Acestă impregiură și mai fatală a aruncatu poporulu la sapa de lemn. Țieranulu, prin a cărui curte abia se potea întorce plugulu celu cu șiese boi, acum abia lu-porta cu două vacutie, care mane poimane le va duce esecutorulu pentru dare. Palmasii inse sunt adevărati proletari. Prin sa-

tele frumoșe romanesci, în locu se vedi școle corespunditorie, afi cărcime, în care miserabilulu de jidanu — sate-litu adevăratu alu guvernulu ametiesce poporulu celu desperatu cu rachiul — veninulu uciditoriu, și nu se afla nimene pre la sfatulu țierei, carele se vedea periclulu și se aduca odata lege prohibiva, dupa cumu a facutu buna ora dietă Galitiei.

Toate impregiurările aceste au inadusitu în poporulu nostru spiritulu întreprinditoriu de mai înainte; aceste i-a ucis conșciență de sine, și apoi amendou au inficiatu simțimentulu religiosu moralu, prin urmare preste totu au facutu se decada moralitatea poporului țieranu pre o trepta unde nu a fostu nici odata.

Avem și acum preotime conșcia de sine; dar ori în catro te vei întorce, nu vei audi de cătu plansori, că poporulu nu frecuentă biserica, școlă se afla în stare misera și nu se interesă nimene de șorțea sa, eră cărciunile sunt pline. — Unde se caută isvorulu reulu acestui'ă? Fia cine vede calea cea smintita pre care mergemu acum de unu deceniu, asemenea începutulu ei.

Poporulu nu știe și nici nu face politică; dar dacă lu-întrăba cineva despre resbelulu ruso-turcescu, atunci lu audi cu ce suspinare „doreșce sucesu armelorurusești de ora-ce rusii înca sunt de legea noastră și numai ei potu pune stavilă réleloru ce bantuiescu lumea.“ De aici ni-licuresce inse una radia de speranță, că înca nu a disparutu din poporu simțimentulu religiosu-moralu, prin urmare nice moralitatea în genere; situațiunea acestor'ă e numai letargia, de ora-ce țieranulu romanu privesce numai în creștinismulu adevăratu mantuirea sa.

Datorința noastră asiă dăra e se tredimu în poporu simțimentulu religiosu-moralu, se lu-întarimu în moralitate pre acelu poporu, carele prin moralitatea strabuniloru sei ni-a știutu pastră neatacatu tesaurulu celu mai scumpu „limbă națională,“ și spre a ajunge la tinentă, vomu cercă intrunu articlu venitoriu medilocele mai corespunditorie situațiunei actuale.

Crucea rosia

Dedicata M. S. Elisabeta

DOAMNĂ ROMANILORU.

Caritatea creștinescă
Cu știință s'ă 'ntrecutu
Si-ambulanță romanescă
Cu cruci rosii au facutu.
Nu 'ntrebatu de-a sa chiamare:
Ea se duce'n nobilu doru.
Dat'i toti a mea urare:
Fia'i crucea 'n ajutoru!

Candu a patriei iubire
Pe bravi chiama a luptă;
Candu a armeloru ciocnire
Vine victime a dă;
Celu ce lupta cruce' si face
Si alearga în nobilu doru,
Celu ce cade, pre candu jace,
Chiamă crucea în ajutoru.

Crucea rosia sosescă
Cu-ai sei angeri veghiatori.,
Alu seu balsamu respandesce
Peste rane și orori.

In curendu ostasiulu cere
 Érași arm'a, alu seu doru,
 Intra 'n focu ér cu placere
 Avendu crucea in ajutoru.

„Maiculitua, nu me plange!
 (Zice bravulu pe-alu seu patu)
 „Ran'a-i grea, dar alu meu sange
 „Pentru tiara l'am versatu.
 „Nu gândi l'a mea durere,
 „Câci eu n'am de câtu unu doru:
 „Se me luptu candu tiar'a cere,
 „Si am crucea 'n ajutoru.

„Fratu, surori, mirésa, tata,
 „Sotioara, dragi copii!
 „N'aveți inim'a intristata,
 „Câci eu sunt totu între vii
 „Ingrijire, mangaere,
 „Ambulanti'a-mi dà cu doru;
 „Apoi ori la ce durere
 „Crucea-mi vine in ajutoru.

„Domn'a tierei, mama buna,
 „Domnulu tierei, tata bunu,
 „Legea tierei, impreuna,
 „Pe alu meu peptu o stea mai punu,
 „Este steu'a Romaniei,
 „Stea frumoasa si cu doru,
 „Care 'n campulu bataliei
 „Are crucea 'n ajutoru.

Cale buna santa cruce!
 Tu credin't'a o sustii;
 Tu esti steau'a care-adeuce
 Pe cei morti între cei vii;
 Tu duci balsamu de viétia;
 Tu 'mprumuti gloriei doru;
 Tu porti scrisu pe a ta fatia:
 „Mangaere, ajutoru!

G. Sion.

Diverse.

** Preasantitulu Episcopu Ioanu Metianu, a sositu a casa vineri in 22 a l. c.

„Neghin'a e otravitoare. Neghin'a grâului „(agrostemma gitago)“ planta atâtu de comuna in cerealele seminate in locuri cari nu sunt bine ingrigite nu numai că depreciaza granele, dar este vatamătoare sanetatii. Dlu I. Viseur a atrasu atentiunea societatii de agricultura din Pas-de-Calais asupra efectelor sementiei de neghina amestecata cu grane intrebuintiate pentru hran'a ómeniloru sêu a animaleloru. Fain'a de neghina este alba albastruie; are unu gustu fôrte amar, si de si nu inegresce pana in carea se afla, i dà unu gustu neplacutu. Mai multi experimantatori, si mai cu sama dlu Malapert, din Poitiers, dându la paseri faina de neghina curata, le-a facutu se móra pe data. Din aceste esperintie resulta, că neghin'a cuprinde unu principiu otrivatoriu, principiu care s'a invederatu si mai multu prin mórtea unoru vitiei si a unoru porci hraniti cu zoane in cari se afla neghina multa. Chemistii din Lionu chiamati a constatá caus'a mortii acestoru vite, au declarat u că proviné din consumatiunea zoaneloru cu neghina. Asiadara neghin'a nu numai că murdaresce granele si le face se perarza din pretiulu lor, dar totodata ocasionéza mórtea animaleloru care consuma zoane cuprindiendu o câtâtime mai mare. Depinde de cultivatoru ca se faca se péra cu totulu o planta atâtu de vatamătoare.

□ **Unu orasiu sub apa.** „Gazette de Lausanne“ istoriscesc că, in urm'a cercetariloru facute de doi afundatori, cari au exploratu fundurile lacului Lemán aprópe de satulu elvetianu Saint-Prex, pentruca se se gasésca aci valis'a unui americanu a carui barca se resturnase, au gasitu nu numai valis'a, dar inca si unu superbu vasu anticu cu tórta de form'a etrusca. Cei doi afundatori diceau, că mersesera pe unu terenu cu totulu inegal, că de mai multe ori au fostu amenintiati se cadia in nisce vâgâuni stabilite la distantie calculate si sapate cu o regularitate perfecta; in fine opiniunea lorú erá că ei s'ar fi gasitu sub apa, in midiloculu unei aglomeratiuni de adeverate case construite de man'a omului. Autoritatile municipale din Morges si Saint-Prex se transportara pe o barca la locul indicatu, si cum se procedéza in esemene casu, ordonara se se respandésca oleu pe deasupra apei. Liiquidele oleoginóse au, se scie, proprietatea de-a face ap'a asupra careia se torna de o transparentia deosebita. In adeveru, candu oleulu s'a intinsu astfelu in câtu se acopere unu spatiu destulu de considerabilu, se recunoscú că fundulu lacului erá ocupatu de unu orasiu destulu de bine conservatu, a caruia constructiune se ridica, dupa tóta probabilitatea, la mai multe secole inainte de er'a crestina. Se destingea de minune acoperisiele caselorú, de si sunt acoperite cu unu grosu statu de namolu cleiosu. Casele se vedu, prin cuiras'a lorú viscósá, cu unu aspectu rosiiu de caramida, care da se se creada că au fostu construite cu acelu famosu cimentu rosiatecu de care se serveau Celtii, Cimbrii si cei d'antaiu Gali si care, daca cauta se credemu autorii din anticitate, erá multu mai tare decâtu chiar cimentulu romanu. Consiliulu cantonului Vaud in curendu are se voteze crearea unui vasu stavilaru care va circuscire orasiulu sub-lacustru, care va fi astfelu lesne de secatu si pusu in comunicare cu tiermulu. Orasiulu de care este vorb'a se compune de aprópe doue sute case, póta mai multu decâtu atâtá. Elu e de forma oblonga, si incepe cam dela Saint-Prex, lunginduse catra Morges. La extremitatea apusana se gasesce unu mare turnu pastratu, alu carui verfu este cincisprediece metri dela nivelulu lacului; pana acum se luase acestu turnu dreptu o stanca. Pucinu cam in midiloculu orasiului, esista unu vidu destulu de insemnatu, care, dupa tóta aparinti'a, represinta principal'a piatia publica. O gramada de marime midilocie figuréza in centrulu acestei pietie; este vreo fantana, este vre o grupa de statui? Acést'a se va scé atunci candu desecarea se va fi implinitu. Numeróse petrificatiuni au fostu aduse de scafandri. Trebee se notámu inca unu fragmentu enormu de frumoasa marmura alba, ruptu fora indoiéla dela vre unu templu sêu dela vre o vila.

Onorate Domnule Redactoru!

Din partea unui aspirante la protopresviteratulu Pestesiiului fiindu greu suspicionatu, casi cum eu asi fi facutu acestei foie nescari comunicatiuni, cari respectivulu i-arú fi devalvatu multu pretins'a valóre inaintea publicului si turtitu siansele de a reesi si in Consistoriu de alesu, nu cumva din simpla presupusetiune si fora de nici unu temei se fiu datu préda molochului patimiloru unui omu: Ve rogu se binevoiti a dechiará in prossimulu numeru alu pretiuitei foie „Bis. si Scol.“, dacá subscrisulu vi-a facutu vre o impartasire cu referintia la alegerea de protopopu in tractulu Pestesiiului. *)

Oradea-mare 2. augustu c. n. 1877.

Ioanu Popu,
 ases. consist.

*) Dlu Ioanu Popu este cu totulu strainu de articolulu ce i se atribue. Dealtminte ne mirámu fôrte, cum póte articolulu din „Bis. si Scol.“ scrisu cu atâtá obiectivitate, se dee ansa la susceptibilitati personale? Red.

Respunsuri.

Dlui G. B. in B.-C. Program'a nu ne permite se ne aneste-camu in polemie personale.

Dlui D. P. in S. Pretiulu pentru publicatiuni e pusu in fruntea foiei, pentru unu concursu de estinderea celoru trimise 3 fl. v. a.

Odiseu. Ca pucina modificare in unele teorii Bückneri-ane s'ar potea publicá, dar findu tractatulu prea idealu si abstractu, din care publiculu nu póte luá profitu, l'am omisu. Celea promise le asteptamu.

Dlui J. P. in Jam. Ne rugamu se ne avizezi, dacá abonamentulu este pentru persón'a DTale séu pentru comun'a bisericésca, ca se indreptamu eroarea.

Concurse.

1—3.

Se escrie penrru deplinirea aloru *trei vacantie cu 3 elevi in fondatiunea Zsigaiana din Orade-mare* pe anulu 1877/78. scolasticu.

Competintii sunt avisati a produce: a) Documentu cá sunt romani gr. or. nascuti din parinti romani gr. orientali. b) Testimoniu despre progresulu in studie in anulu precedente si despre conduita — portarea morala. — c) Atestatu de paupertate (seracia.) d) Certificatu medicalu despre sanatatea si integritatea fisica a recurintelui si despre ace'a cá este vaccinatú (altuitu.)

Recursurile astfeliu instruite sunt a-se-tramite pana la 20. Augustu st. n. (8 Aug. st. v.) v. c. la Redissimulu Dnu Simeonu Bic'a protopresbiterulu Oradii-mari ca la presiedintele subsemnatului Senatu. In diu'a susatinsa se va tiené siediint'a de primire.

Oradea-mare 1. Augustu 1877.

Senatulu fondationalu.

1—3.

Pentru statiunea invetiatorésca din *Rabagani*, Inspectoratulu Papmezeului cu care e impreunatu urmatoriulu salariu: In bani 80 fl. v. a. In bucate 12 cubule $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucurudiu; siese stengeni de lemne din care se va incaldi si scóla; stolele indatinatela delamormentari; cuartiru liberu cu gradina.

Doritorii de a ocupá acesta statiune, sunt avisati recursele loru provédiute cu documintele preserise de stat: org: ale trimite Inspectorului subscrisu pana la *15 August st. v.* in care di va fi si alegerea avendupana atunci a se presentá la s. biserica spre documentarea desteritatii sale in cantare si tipicu.

Rabagani 18 Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Elia Moga*, protop. si inspect. scolaru.

1—3.

Pentru ocuparea postulu de capelanu pre langa Protopresbiterulu si paroculu Comunei *Jamu*, Iosifu Popoviciu, Comitatulu Carasiu, se escrie prin acést'a cu concesiunea Vener. Consist. diecesanu din Caransebesiu cu de dto 17 lea Fauru 1877. nr. 86. bis. concursu cu *terminu pana la 21 lea Augusta 1877* candu se va tinea si alegerea.

Emolumentele cu mentionatulu postu sunt: jumetate din sessia parochiala, jumetate din venitul stolariu indatinatu dela 115 case.

Concurrentii au la tramite supliciele loru instruite in sensulu statutului Organicu subscrisului.

In candidatiune voru fi primiti numai acei carii voru produce atestatu de maturitate si atestatu de cualificatiune.

Iamu 20 lea Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine *Ioane Pauloviciu*, m. p. Parochu in Rusova Noua ca comisariu Consistoriali.

1—3.

Pentru statiunea invetiatorésca la scól'a elementaria romana gr. or. de nou infintiatu in comun'a *Kétegyháza*

cottulu Békés ppresbiteratulu Chisineului se escrie concursu cu *terminu de alegere pe 21 augustu v. a. c.*

Emolumentele: 300 fl. v. a. cortelu liberu cu gradina, paie de incalditu, apoi din fondatiunea almásy-ana — pana ce vor fi 2 invetiatori — câte 26 fl. si stolele indatinatela de la imormentari.

Recurentii se produca: testimoniulu celu pucinu despre 2 cl. gimnasiali, precumu si de calificatiune din preparandia séu teologia si atestatu de moralitate.

Recursurile sunt de a se suscerne pana la *18 augustu v. a. c.* cátra Bss. d. ppresbiteru si inspectoru Petru Chirilescu in Kétegyház, avendu recurentii a se presentá la s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea loru in cele rituali.

Kétegyház, 20 Iuliu, 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Petru Chirilescu*, inspectoru scolaru.

1—3.

In urmarea decisului vener. Consistoriu eparchialu, din 22. Iuniu a. c. Nro 1433/345. scol. pentru alegerea de invetiatoriu la scóla a 2-a de nou eriganda in *Siclou* (protopresbiteratulu Chisineului) cu acést'a se deschide concursu cu *terminu de alegere pe Dumineca in 14 augustu st. v. a. c.*

Emolumentele sunt: bani gata 200 fl. v. a. — 10 cubule de grâu, — 5 cubule de cucurudiu, — 10 centenarie de fenu, — 7 orgii de lemne dintru care se va incaldi si scól'a, — si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a dobandí acést'a statiune, sunt poftiti recursele loru provédiute cu documintele necesarii pana 12 Augustu a. c. ale subscerne la subscrisulu inspectore scolaru in Chitighazu (Kétegyháza). Clericii absoluti si preparandii cei cu clase gimnasiali, la candidare voru fi preferiti si se astépta, ca recurentii pana la diu'a de alegere, in cutare dumineca séu serbatore se se presentedie la biserica din Siclou, pentru de a-si aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Petru Chirilescu*, protopresbiteru si inspectoru scolaru.

1—3.

In urmarea decisului consistorialu din 25 Noemvre 1876. Nr. 2839/666. scol. prin acést'a se deschide concursu, pe bas'a decisului consistorialu din 10 Augustu 1875. Nr. 1521 plen., pe Capelanu'a din *Fabriculu st. Ilie* incopciatu cu oficiulu invetiatorésca, pana in *28 Augustu a. c.* candu se va tiené si alegerea, sub urmatórele conditiuni:

Capelanulu fitoriu, carele va avé a portá si sarcin'a invetiatorésca, are a folosí, afara de leafa invetiatorésca, de 450 fl., un'a trei'a parte din sesiunea parochiala, un'a trei'a parte din tóte competintiele si tacsele birali si stolari dela poporeni bisericeii st. Ilie, si din fondulu bisericescu 200 fl. anuali, pelanga aceea cortelu liberu, si 6 orgii de lemne cu care are a se incaldi si scól'a; inse densulu debue sè fie absolvatu 8 clase gimnasiali, se fie depusu esamenulu de maturitate, sè fie absolvatu teologi'a cu calculi buní, si sè fie depusu esamenulu de cualificatiune érași cu succesu bunu.

Recurintii sunt avisati a substerne recursurile loru, indiestrate cu cele preserise, protopresbiterulu tractualu Meletiu Dreghiciu pana in 27 augustu a. c., si pana atunci a se presentá, in vreo dumineca séu serbatóre, in biserica spre documentarea desteritatii sale in cele rituali si in tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Mel. Dreghiciu*, m. p. prot. Timis. si inspect. de scóle.

2—3.

Pentru vacant'a parochia *Homosidia et filia Cosiovitia* din prott. Fagetului, prin acést'a se escrie concursu, cu *terminulu pana in 24 Iuliu st. v. 1877.*

Emolumentele sunt: Un'a sesiune urbariala de 32 jugere estravilanu, birulu dela 77 de case cu stóla usuata.

Doritorii, cari voescu a competá pre acést'a parochia, au recursele loru a le instrúa conformu dispușetiuniloru stat. org. bisericescu si a le subscrerne Préonoratului Domnu protopresbiteru **Atanasiu Ioanoviciju** in Fagetu.

Homosidia et Cosiovitia in 8 Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contielegere cu mine, **Atanasiu Ioanoviciju**, protopresbiteru.

2—3

Pentru postulul invetiatorescu dela scól'a de baieti din comun'a **Fibisiu** protopop. Lipovei se escrie concursu pana in **7 Augustu v. a. c.** in care di se va tiené si alegerea.

Emolumentele sunt: 105 fl. v. a. 3 fl. 15 cr. pentru scripturistica, 28 Hl. de grâu, 12 metri cub. de lemne (din care are a se incaldí si scól'a.) 12 metri de paie, 45 chgr. de clisa, 22 1/2 chgr. de sare, 9 chgr. de lumini, cortelu liberu cu gradina de legumi langa casa, 1/4 jugeru gradina estravilanu, si 4 jugere de pamentu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati ca recursele loru instruate in sensulu stat. org. bis. si adresate comitetului parochialu, se-le subscrerna Prea On. Domnu protopopu **Ioanu Tieranu** in Lipova.

In fine competentii au a-se infaciosiá intr'una din Domineci séu serbatori in comuna, spre a-si aratá desteritatea in tipicu si cantari.

Fibisiu, in 3 Iuliu 1877. s. v. Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Ioanu Tieranu** protop. si inspectoru.

2—3

Pentru ocuparea postulului de capelanu pre langa nepușintiosul parocu Georgiu Popoviciju din **Ciclova romana**, comitatulu Carasiu, protopresbiteratulu Bisericei albe se escrie prin acést'a, cu concesiunea venerab. Consistoriu diecesanu din Caransebesiu dto. 9 Iuniu. 1877. Nr. 515. bis. concursu cu **terminu pana la 6-lea. Augustu 1877**, candu se va tienea si alegerea.

Emolumentele cu mentionatulu postu sunt: jumătate din tóte veniturile parochiale.

Concurentii au a tramite subscrisului suplicele loru instruate in sensulu stat. org.

Ciclova romana, 3. Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Iosifu Popoviciju**, protopresbiter.

2—3.

Pentru amplerea definitiva a statiunei invetiatoresci dela scól'a noua din **Agrisiu**, Cott. Aradu, amesuratu ordinațiunei V. Consist. dtto 23 Sept. 1876. Nrulu $\frac{2165}{512}$ s. c. se publica concursu cu **terminu de alegere 14. aug. a. c.** st. v.; legatele acestui postu sunt: 250 fl. v. a. 40 metri cubici lemne, din care are a se incaldí si scól'a, cortelu cu gradina gratuit; cei ce voru reflectá la acestu postu sunt poștiti: se fie preparandi absoluti, de rel. gr. or. rom., se aiba testimoniu de cualificatiune, purtare morala buna, apoi se se presinte la s. biserica pentru recomandare in cele rituali; recursele instruite cu cele necesarii sunt a se adresá catra Comit. paroch. apoi a se trimite inspectorelui cerc. in Seleusiu-Cighirelu (Szóllós-Csigerél) per Pankota.

Agrisiu 3 Iuliu st. v. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Demetriu Pop'a**, inspectoru cerc.

2—3

Concursu, care se escrie pentru statiunea invetiatoresca dela scól'a a 2-a din nou infiintata in comun'a **Seleusiu-Cighirelu**, inspectoratulu Agrisiului, Cott. Aradului, cu **terminu de alegere 15 August v. a. c.** Legatele acestui postu sunt: in numerrii 200 fl: v. a. 8 orgii de lemne din care are ase incaldí si scóla, cortelu liberu si dela tóta imormen-

tarea 30 cr; aspirantii sunt poștiti a produce testimoniu despre absolvirea preparandiei si despre esamenulu de cualificatiune, atestatu despre conduita morala si se se presinte la s. biserica pentru a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu; recursele purtandu adress'a Comitetului parochialu sunt a se trimite inspectorelui cercuale in Seleusiu-Cighirelu (Szóllós-Csigerel) per Pancota.

Seleusiu-Cighirelu 5 Iuniu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Demetriu Pop'a**, inspect cerc de scóle.

2—3

Concursu, care pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din comun'a **Araneagu**, Cott. Aradului, inspect. Agrisiului, conformu ordinațiunei Consist: dto 16 Oct. Nr. $\frac{2448}{553}$ s. c. 1876. se escrie, cu **terminu de alegere 21 August v. a. c.** Legatele acestui postu sunt: in numerariu 120 fl: v. a. 16 jug: de pamentu aratoriu, 12 orgii de lemne din care are a se incaldí si scól'a, cortelu liberu, dela tota imormentarea 60 cr; recerintiele competintiloru la acestu postu sunt: se fie preparandi absoluti cu testimoniu de cualificatiune, atestatu despre purtarea morala, apoi se se presinte la s. biserica pentru recomandarea in cele rirtuali; recursele sunt a se trimite bine instruite inspectorelui cercuale in Seleusiu-Cighirelu (Szóllós-Csigerel) per Pancota, purtandu adress'a Comitetului parochialu.

Araneagu 26 Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Demetriu Pop'a**, inspect. cer. de scóle.

3—3.

Prin abdicerea Dnului Ioanu Selagénu dela postulul seu invetiatorescu din comun'a **Talposiu**, acelu postu a devenitu in vacantia, si pentru deplinirea lui prin acést'a de deschide concursu. Emolumentele sunt: Bani gata 126 fl., 15 Hectolitre de grâu si 10 H.-litre de cucuruzu, 14 jugere catastrale de pamentu, cartiru comotu cu gradina de legumi. Dela inmormentari unde va participá 50 cr.; 12 stangeni de lemne din care se incaldiesce si scól'a.

Doritorii de a se alege sunt poștiti a-si trimite recursurile loru, — provediute cu testimoniu de cualificatiune si atestatu despre ocupatiunea si portarea loru morala si politica de pana acuma, — subsemnatului inspectoru scolariu in Siepreusiu (Seprös) comit. Aradului **pána la 15 Augustu c. v.** cându va fi si alegerea; éra pâna atunci au a se presentá in vreo Dumineca séu serbatóre la sant'a biserica din Talposiu de asi aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Talposiu 22 iuniu 1877.

In contielegere cu **Mihaiu Sturza**, inspectoriu scolariu.

3—3.

Prin decisulu Venerab Consistoriu diecesanu de sub nr. $\frac{1243}{309}$, devenindu in vacantia statiunea invetiatoresca din comun'a **Somoschesiu** comitatulu Aradului, inspectoratulu Siepreusiuului, pentru deplinirea ei prin acést'a se deschide concursu. Emolumentele sunt: Bani gata 105 fl. Pentru naturale 132 fl. Pentru curatirea scolei 20 fl. Spese de calatoria la conferintiele invetiatoresci 10 fl. 1/4 sesiune de pamentu estravilanu. Cartiru liberu — doue chilii si tinda, si gradina mare de legumi; 12 stangeni de lemne din care se incaldiesce si scól'a. Dela inmormentari pentru mortu mare 40 cr. micu 20 cr.

Cei ce dorescu a recurge dupa acést'a statiune, au a-si trimite recursele loru, provediute cu testimoniu de cualificatiune la subsemnatulu inspectoru scolariu; si inainte de alegere au a se presentá in vreo Dumineca séu serbatore la sant'a biserica in Somoschesiu, pentru de a si aretá desteritatea in cantari si tipicu. Di'a de alegere va fi in **24 iuliu 1877.**

Somoschesiu 29 iuniu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Mihaiu Sturza**, inspectoru scolariu.

Redactoriu respundietoriu: **Vincentiu Mangra.**